

EDINOST

Sedemstoletnica slovenske škofije

SAINT ETIENNE, 2. V premočkovniku, ki se nahaja v bližini vasice Roche-La-Molière se je zgodila v soboto zjutraj velika nesreča. Ob 7. uri, ko so rudarji ravno dospeli na delo, je izbruhnil v jami, imenovani Combes, požar, ki pa je bil koj omejen. Medtem pa, ko so že upali, da bo požar pogasjen, se je rova porušil in uničil napravo za izmenjevanje zraka. Spuščeni

Je le glas zvonov idrijskih cerkva pozdravil našega priljubljenega nadpastirja. V mraku so mu cerkveni peveci in godci napravili pred župniščem podoknico; zbralo se je tam na sto in sto ljudi, ki so s navdušenjem prisostvovali temu pozdravu.

Po končani sv. birmi, katere se je udeležilo nad 500 birmancev in birmank iz mesta in bližnje okolice; se je prevzeli napotil z majhnim spremstvom peš po našem mestu, kjer je z zanimanjem ogledoval razne stavbe in okolice. Med obedom v župnišču ob 13. uri je tudi sviral pred hišo cerkvena godba, ki je napravila jutraj tudi budnico po mestu. V okoliških župnijah se letos sakrament sv. birmne ne bo delil.

Smrtna nesreča starčka.

V četrtek 28. junija popoldne se je na cesti Idrija-Vojkova v bližini mesta smrtno ponesrečil 71-letni upokojeni gozdni delavec Ivan Mohorič iz Čekovnika št. 10. Ko se je namreč vračal iz našega mesta kamor je bil prišel po svojo pokojnino, proti domu, se mu je ob kraju ceste nenadoma utrgal kos zemlje in starček je onahnil in strmoglavil v globokino kakih 50 metrov in bil takoj mrtev. Usoda je hotela, da se je nesreča pripetila rano na mestu, kjer je teren najprej in prepad pod cesto najbolj strm. Truplo ponesrečenca je bilo prenešeno v tukajšnji mrtvašnico in je bilo pokopano na istem pokopališču.

Iz tržaške pokrajine

SKOPO

Kmetijsko-poučni izlet v Furlanijo

Preteklo nedeljo 24. t. m. je Potovalna kmetijska šola v Trstu priredila kmetijsko-poučni izlet v Furlanijo. K izletu so bili pripuščeni le udeleženci zimskih kmetijskih tečajev, ki so se vršili preteklo zimo v Kopri, Dutovljah, Dobravljah, Avberju, Repentabru in Lokvi na Krasu. Poleg glavnega voditelja g. inž. Klavžarja, potovalnega kmetijskega učitelja, so nas spremljali kot naši kmetijski učitelji g. Kosovel iz Tomaja in g. Poljšak iz Avberja.

Bilo nas je še čez 80 oseb. Na Opčine smo dospeli v vlakom, od tam pa s korijerami čez Nabrežino proti Trzinu.

Najprej smo se ustavili v Ronkah, kjer smo si ogledali veliko sušilnico tobaka. Pristojni gospode so nam posamezne dele razkazali in razložili njih delovanje.

Obiskali smo tudi tamkajšnje veleposest. g. Dottorija, kjer smo si ogledali raznovrstne moderne kmetijske stroje in naprave, moderno urejeno vinsko klet, hleve, velike nasade breskev itd. ter smo prisostvovali poskusnemu oranju s strojem.

Nato smo se odpeljali proti Begliani, kjer smo si ogledali pokrajinsko drevesnico, ki od-

gaja raznovrstno sadno drevje in vinske trte. Naši gg. voditelji so nam razkazali izsuševanje močvirnatih krajev in namakanje suhih travnikov.

Nato so nam tamkajšnji gospodje pripravili majhen prigrizek in nas okrepčali z dobro furlansko kapljico.

Spravili smo se v korijere ter se odpeljali ob najlepšem vremenu proti Redipulji, kjer smo si ogledali tamkajšnje znamenito vojaško pokopališče.

Vrnili smo se domov polni dobrih vtisov in občudovanja do napredka tamonjšnih kmetij.

Vsem gg. voditeljem in spremljevalcem na poti izleta ter vsem, ki so pripomogli, da je izlet tako dobro vspel, se vsi udeleženci prisrčno zahvaljujemo. — Udeležencev.

Znanost in umetnost

Voltaire

Med pozabljene obletnice bi lahko šteli tudi sto in petdeseto obletnico Voltaireove smrti. Ta človek je bil v svoji dobi najslavnejši pisatelj in ob njegovi smrti skoraj gotovo nihče ni mislil, da bo po tolikih letih obletnica njegove smrti tako tiho šla mimo nas. Časopisi se ga skoraj niso spomnili.

Kljub temu ta mož za svojo dobo ni bil tako brezpomemben, da bi ne bilo prav, če ga ne omenimo vsaj z nekaj besedami.

Voltaire je bil rojen dne 21. novembra leta 1694. v Parizu. Njegov oče je bil uradnik, mati pa plemička. Tega ciničnega sovraznika krščanstva so vzgajali jezuiti. Takrat je vladal v Franciji državni absolutizem, ki ga je moral Voltaire kaj kmalu čuti na lastni koži. Leta 1717. so ga po nedolžnem zaprl in ga držali eno leto v ječi. Dolžili so ga, da je on napisal ostro satiro, ki je bila izšla ob smrti kralja Ludovika Štirinajstega. Njegova žalostiga «Odiš» je dosegla naslednjega leta velik uspeh, toda ta mu ni mogla iztrgati žela, ki mu ga je bila vcepila pariška ječa. Voltaire se je mnogo gibal v plemiški družbi, v katero ga je bil vpeljal stric. Kmalu ga je neki spor s plemenitišči znova spravil v zapor. V njem so ga sicer držali le nekaj časa, toda sledil je izgon. Ker je veliko občeval s plemiško družbo, se je priučil nepriljubljenega vedenja, dvakratni zapor pa je zapustil v njegovi duši silno sovraštvo do nasilja in nasilnikov.

Svoje prognoziranje je preživel na Angleškem. Naj omenimo, da njegovo pravo ime ni Voltaire, ampak Arouet. Svoje ime je šele sprejela na Angleškem. Bivanje med Angleži je bilo za njegovega duha odlično. Angleška je bila takrat v primeri z drugimi državami zelo napredna in prosvetljena. Voltaire je sklenil, da bo uvedel angleške ideje med ostali svet. Spisal je veliko število del, dram, romanov pesmi, vsa ta dela so bila v službi te njegove življenjske naloge.

Leta 1728. so mu dovolili, da

smo priti v domovino. Takrat je spisal «Pisma o Angležih», toda francoska cenzura je knjigo zaplenila in sežgala.

Voltaire je bil v Franciji dolgo časa brez stalnega bivališča. Pozneje je našel svoj dom kot ljubimec in prijatelj neke duhovite a razuzdane plemkinje. Bival je na njenem gradu. Tam je spisal obilo modroslovnih in pesniških del, ki so mu prinesla mnogo časti.

Postal je slaven kot največji izmed živčih pisateljev Evrope. Kot tak se je vrnil tudi v Pariz, kjer je zbiral krog sebe najodličnejšo družbo. Pruski kralj Friderik ga je bil celo povabil na svoj dvor, Voltaire se je vabilu odzval. Ker se je bavil s prepovedanimi denarnimi spekulacijami in je proti volji kralja napisal neko satiro, ga je ta odslavlil. Voltaire pa se je maščeval, objavil je o kralju spis «Zasebno življenje pruskega kralja», ki je bil poln obrekovanja in pretiravanja. Pozneje sta si moža zopet postala prijatelja.

Voltaire je prebil vrsto let po nemških dvorih. Potoval je tudi po Švic in si kupil posestvo in grad blizu Zeneve. Znova je pisal spis za spisom, vsi ti spisi pa so imeli edini namen, zlomiti moč katoliške cerkve. Boril se je tudi za versko strpnost in za omiljenje krutega kazenskega postopanja. Na koncu svojega življenja je bolevni starček popravil marsikaj, kar je poprej zagrešil. V svoji mladosti je bil skop in sebičen pozneje je postal radodaren in zagovornik preganjanj. Navajajo cele vrste slučajev, v katerih je pomagal Voltaire s svojim velikim vplivom temu ali onemu iz zadržev.

Ljudstvo ga je radi tega slavilo, imel je tak glas, da je postal celo svetovalec kraljev in državnikov sploh. Za njegovo značaj značilna poteza je ta, da je še vedno tajil svoje knjige, o katerih je ves svet vedel, da jih ni spisal nihče drugi nego on. Tudi je ta cinični in strupeni sovražnik krščanstva hodil k spovedi in k obhajilu, ob enem pa je nadaljeval napade na vero.

Voltaire je prebil kakih dvajset let v samoti. Slednjič se je na priogovarjanje znova vrnil v Pariz. Njegov prihod v Pariz je bil triumfalen. Bil pa je že na koncu svojega življenja, nekaj mesecev za tem je umrl. Pokopali so ga na tihoma, o njegovi smrti listi niso smeli poročati. Njegov spomenik nosi napis:

«Voltairev manom. Pesnik, zgodovinar, filozof; dvigal je človeškega duha in ga učil, da mora biti svoboden. Branil je Calasa, Sirvena, de la Barea in Montbaillea, pobijal ateiste in fanatike; in spiritalno strpnost, zahteval človeške pravice proti sužnosti tlačanstva.»

Voltaire ni bil velik modroslovec, človeškemu duhu ni odkril novih potov. S svojim neumornim peresom je širil le ideje drugih. Kljub temu se mu izvirnost ne sme popolnoma odrekati. Krščanstvo je sicer napadal, toda brezbožen ni bil. Priznaval je Boga kakor njegovi angleški vzorniki, ki so učili neko «razumno vero, zametavali pa so čudeže, dogme in razodetja. Tudi nesmrtnosti duše ni vedno tajil, toda v tej točki ni bil stanovit. Sploh ni bil vedno istih misli. V politiki je zavzemal srednje stališče. Naj omenimo še, da je prorokoval francosko revolucijo. V službi njegovih idej je bilo njegovo zgodovinsko pisanje. Preveč bi bilo, da bi naštevati njegova dela. Naj omenimo le proslulo «Pucel» v kateri smeši Devico Orleansko.

Voltaire je postal kmalu po svoji smrti prežiran in pozabljen. Kakor so ga prej precejevali, so ga pozneje omalovaževali. V njegovih spisih ne najdemo topline srca, zato se zdijo hladni. V znanstvenih spisih pa je bil površen. Na vsak način pa je imel velikanski vpliv na svojo dobo.

Kulturni vestnik

Kaj čita ruska delavska mladina?

Moskovska revija «Revolucija i Kultura» je objavila izid vprašanj, ki jih je stavila na dva tisoč pet sto članov delavske mladine. Na prvo vprašanje, če radi berejo, je odgovorilo tri in devadeset odstotkov z «da», dva odstotka z «ne» pet odstotkov pa je molčalo. Na vprašanje, kako prebijejo svoje praznike, je odgovorilo pet in dvajset odstotkov, da z branjem. Na ostala vprašanja, katere vrste čtivo imajo radi, se je izrazilo ena in trideset odstotkov za avanturiske romane osem in dvajset odstotkov za ostalo leposlovje, in petnajst odstotkov za politično in revolucionarno literaturo. Na vprašanje, katerega pisatelja imajo najraje, se je izreklo petnajst odstotkov za Puškina, deset odstotkov za Gorko, osem odstotkov za Gogolja in Jacka Londona, Turgenjev je dobil šest odstotkov in Tolstoj pet. Značilno je, da se je za Dostoevskega izrazilo le pol odstotka mladine. V celoti se je izrazilo za ruske klasike nad polovično število vprašancev, za sodobno rusko literaturo pa le osem odstotkov vseh.

Slovenska knjiga v Kelmoraju

Znano je, da se vrši v Kelmoraju na Nemškem mednarodna razstava tiska. Na tej razstavi je tudi poseben oddelek za književno opremo. Pri tem oddelku pa je zastopana tudi slovenska lepa knjiga. Kot smo izvedeli, so zastopane sledeče knjige, ki so bile pri nas merodajne za lepo književno opremo: «Izbrani spisi za mladino», ki jih je izdala Učiteljska tiskarna in so jih opremili Kos, Stiplovec, Ivana Koblica in Roza Klein. Druga knjiga je dr. Malova «Zgodovina umetnosti pri Slovincih, Hrvatih in Srbih», ki jo je izdala Narodna galerija v Ljubljani. Nadalje še knjiga: Izidor Cankar, «Uvod v umevanje likovne umetnosti», Alojzij Gradnik, «Padajoče zvezde», ki jih je ilustriral Božidar Jakac; razstavljeni so tudi originali, Miran Jarc, «Človek in noč», ki jih je tudi ilustriral Božidar Jakac; France Kralj, «Kralj Matjaž», Tone Kralj, originalne ilustracije Resovih «Rožic svetega Frčiška», Hinko Smrekar, oprema «Martina Krpana» in «Literarne pratike». Poleg tega so razstavljene še različne knjižne opreme Vavpotiča, Helene Vurnikove, Ivana Vurnika in Josipa Plečnika, ki pa ne moremo vseh naštevati.

«Hagija Sofija»

«Hagija Sofija» se imenuje nova pesniška zbirka ki jo je spisal in izdal v zelo okusni opremi znani pesnik, sarajevski metropolit in nadškof dr. Ivan Šarić. Nadškof je znan široki javnosti kot religiozni pesnik, ki je po svojem pesniškem obličju soroden našemu pesniku Silvinu Sardenku. Knjigo je posvetil prvemu vrhbosanskeprosva globoka, pristna pesnikomu nadškofu Stadlerju iz zbirke

va religioznost iskrena vdanost božji milosti in otroška ljubezen do Marije.

Glas o naši igralci

V časopisih čitamo vest, da je zagrebška drama gostovala v Splitu in igrala med drugim tudi dramo «V agoniji», ki jo je spisal znani hrvatski pisatelj Križeva. Ob tej priliki beremo dobesedno sledeče: «Slovenka, gospa Vika Podgorska, je žela v Splitu ogromne uspehe. Ves tisk brez razlike piše o njej samo pohvale in priznanja. Po svojem nastopu v tej drami je ona splošno priznana kot najmočnejša igralka zagrebškega gledališča, pa je tako izpopolnila ono lepo število slovenskih igralcev, ki so dosegli velike uspehe na zagrebškem odru. Tudi večji narodni bi zavidali Slovincem tako igralci. — Tega ne bi citirali, če bi se ne zavedali, da je Vika Podgorska naša ožja rojakinja, Gorčanka.»

«Mnogo ljubozni, ljubosumja...»

Neki nemški list je prinesel sledeči, krvavo resni oglas: «Podpisani iščem za natis in sicer za kolportажne namene, če mogoče honorarja proste, zelo obširne ljudske romane. Mnogo ljubozni, ljubosumnosti, dogodivščin, zločinov, skratka ojačena sentimentalnost in pred vsem napetost so glavni pogoji. Za vsako pošiljatev takega dela plačam stroške in poleg tega še dvajset državnih mark odškodnine.» — Ta oglas bo menda edini v zgodovini nemškega založništva.

Darovi

Za «Šolsko društvo» so darovali: gosp. Nada Kravos lir 10.— V blagi spomin 20 letnice smrti predobro soproge in matere, daruje družina Gerk L. 10.—

Ob priliki poroke gđ. Vladke Bavčarjeve z g. Stankom Benedikom v Salu pri Črničah daruje N. N. za «Šolsko društvo» L. 40.— Denar hrani uprava. Neimenovane dobrotniku najpriskrnejša zahvala!

Česko-slovenski generalni konzulat v Trstu naznanja, da je njegov zvesti sodruknik, gospod

Josip Tuzar

konzularni tajnik, stotnik v p.

dne 1. julija t. l. ob 2. uri zjutraj, po kratki boleznini preminul.

Pogreb se je vršil v ponedeljek 2. julija.

630

ARRIBA

so čokoladni bonbončki, jako okusni in brzo učinkujući. Delujejo sigurno in so edino nedosegljivo sredstvo proti glistam. Izvrstno zdravilo za vsacega, velikega in malega. Otrokom velja za slaščico, prinaša družinam zadovolnost veselje in srečo.

Kupi se v vseh lekarnah v zelenih zavojčkih po Liro 1.—

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina

(129)

Roman v štirih delih
Iz rušine prevedel I. V.

VI.

Ko ju je Ludolf čez nekaj dni zopet obiskal, je bila Milica po moževi želji zelo hladna napram gostu. Bržkone je baron opazil to hladnost, ali pa se mu je kaj drugega zamerilo, ker od takrat ga ni bilo več v Krenico in niti potem, ne, ko sta grof in žena bila na kosilu v Karolinenhofu.

Ta čudna izprememba z Ludolfom bi morda vzbudila Miličino zanimanje, če bi je ne odvračali od tega drugi dogodki, ki so ji vnovič priskrtili njeno novo domovino.

V teku zadnjih tednov so se odnošaji med poljskim prelivatelstvom in šolsko upravo poostrih in prisilni ukrepi oblastnih so vzbujali v narodu odpor.

Grof si je prizadeval, da bi žena čim manj zvedela o tem, kar se je dogajalo v njih okolici; toda Milica je po Dunji marsikaj zvedela in umevalo je, da je pomilovala Poljake in obsojala Nemce. Dunja je bila dobro obveščena o vseh dogodkih, ker ji je dvoril neki gozdarski uslužbenec, tudi Poljak, katerega predstojnik je bil

Gurecki. Ta ji je odkrival svojo nevoljo nad ravnanjem Nemcev. Tako je Milica zvedela, da se trpinčenje otrok v šoli nadaljuje ter da so imenitni vzgojitelji na materine ugovore in solze odgovarjali s tem, da so pretepli otroke pred očmi staršev. Taki prizori so kajpak vzbujali proteste in burne nastope; toda nemške oblasti so te nastope po svoje razlagale. Vsaka ostražja in nepredvidna beseda je bila zločin in tako so vtaknili v ječo moške, ženske in celo trinajst in štiri najstletne otroke. Pri tem niso upoštevali družinskih razmer in brezzaščitne otroke so večkrat na ulico metali tako, da so bili nekateri obsojeni skoraj v smrt za lakoto.

Miličino srce se je krčilo od žalosti pri vsaki taki vesti in pomagala je po svoji moči nesrečnemu, pozabljajoč pri tem nevaležnost Poljakov napram Rusiji in njih sovraštvo do vsega, kar je bilo rusko. Zanj so bili to sotrpini, katerih glavna krivda je obstajala v tem, da se jim je po žilah pretakala slovanska kri. Toda Milica je bila zdaj bolj izkušena in previdnejša ter je izkazovala svojo pomoč s posredovanjem Dunje, gozdarja Janovskega in stare Gurecke. Moževo uporno molčanje o teh grozotah je ni navidezno prav nič vzmerniralo; toda v Miličini notranjosti se je porajalo neko hladno ogorčenje, ki se je kakor temen oblak razgrnilo med njo in grofom. To čustvo se je še poostriilo po nekem pogovoru z možem.

— Ali si se ustavila v gozdarjevi hiši? — jo je nekoč vprašal Berenklaup po povratku iz sprejema.

— Da. Medtem ko je Džemaldin popravil pripravo, sem bila kavo pri Gurecki.

— Prosim te, da prenehaš s temi obiski, ali da jih vsaj omejiš, ker gozdar se mi zdi vedno bolj sumljiv.

— Zakaj pa?

— Če bi imel v rokah kakršnekoli dokaze, ne bi bil več v moji službi. Toda opazil sem na njem izpremembo: v njegovem pogledu se skriva nekaj sumljivega, otroka pa neredno zahajata v šolo z izgovorom, da sta bolna.

— Kaj pa je na tem čudnega? Vseled vzgojiteljskih ukrepov gospoda Hamerja in gospe Brunemanove, sta pač morala zloleti. Nekaj nezasiščenega bi bilo zahtevati od staršev, da bi se navduševali nad temi vzgojnimi metodami in mučenjem svojih otrok.

— V vseh teh povestih je mnogo pretiranega. Namesto da bi se Poljaki udali neizbežnemu, izražajo to dogodka, da razvpijejo po vsem svetu, kako jih mučimo, ter na ta način hujskajo javno mnenje sveta proti nam. Hm! Tepci! Vsekar ne bom na svoji zemlji trpel nikakih demonstracij in takoj pošljem zdravnika preiskovat otroka. Razen tega sem glede Gureckega slišal še druge nelepe reči; za zdaj pa glej, da izpolniš mojo željo in prenehaš obiskovati gozdarjev dom.

Milica je zardela. Vročekrvna in svojeglava, kakor je bila, se je upirala takim prepovedim, elasti še, ker je bilo vse to samo sumničanje. Že je hotela ugovarjati možu, toda spomnila se je, da bi utegnila s svojim odgovorom škoditi ne-

srečnikom, zato se je zatajila.

— Dobro, izprehajala se bom drugje.

Dva tedna po tem pogovoru je bila Milica sama doma; grof se ni še vrnil; čakala ga je eno uro, nato je sama pokosila, in šla v vrt. Neprizakovana moževa odsotnost jo je spodbudila vznemirjala; toda potem ji je prišlo na misel, da ga je služba zadržala, morda pa je ostal pri tovarišu, ki je tisti dan praznoval povišanje v službi.

Bil je topel in tih junijski večer. S polnimi prsi je Milica vdihovala čisti, blagodišeči zrak, ter šla ob robu parka skozi senčnat hrastov drevored, koder se je najraje sprehajala. Mogočne veje stoletnih dreves so se strnile nad stezo, kjer je vladal vedno dremotni mrak in kjer je dišalo po hladu.

Komaj je stopila v zeleno senco, je iz obrobne grmovja skočil nekdo na stezo in ji prihajal naproti. Prestrašila se je in odskočila in kmalu bi bila zavpila, da ni v tem trenutku prepoznala mladega gozdarja. Bil je strašno blede, tresel se je kakor v mrzlici, obleka mu je bila povablana in mestoma tudi raztrgana.

— Usmiljeni Bog! Kaj pa se je zgodilo z vami, Gurecki? — ga je vprašala Milica.

— Skrivam se in hotel sem počakati na tihi, da zbežim odtod... Pregarjajo me, in če me ulove, je po meni... No, Gospod mi je poslal vas naproti, grofica... Usmilite se me, rešite me!... — je zamrmral s pretiranim glasom gozdar ter se vrnil pred njo na kolena in dvignil k njej prosiče roke. — Kaj ste napravili in kdo vas preganja?

Vladka Bavčarjeva
Stanko Benedik
poročena
Selo pri Črničah Beograd
30. junija 1928.

MALI OGLASI

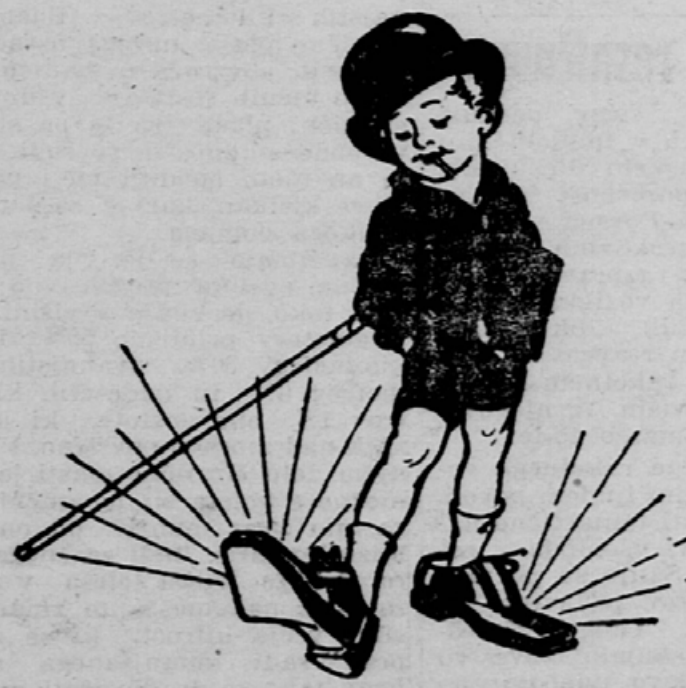
VINO ISTRSKO najboljšo vrsto, pristnost, zamenjati, dobiti založni in gostilničarji v vsaki množini: letniki, teran, burgundec, pinot in belo malvazijo. Najnižje cene. Vsaka pošiljatev se izvrši takoj. Naslov: Nikola Draghićchio - Parenzo.

VIA CIAMICIAN, Piccola & Benedic. Se prodaja radi razrušenja hiše 23 kosov vrat in 10 kosov oken. 718

BABICA, avtorizirana, sprejema navede. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 322

Proti
TRAKULJI
Ugledni zdravniki priporočajo že več let in predpisujejo kot SREDSTVO Z GOTOVIM IN TAKOŠNJIM UČINKOM
TENIFUGO VIOLANI
ki ga izdeluje kemik-lekarnar
G. VIOLANI v Milano

Dr. SARDOČ
ZOOZDRAVNIK
V
TRST
VIA S. LAZZARO 23. II.

Biser čistil
za čevlje

